

Mācībspēku atbalsta materiāls 3. nodaļai: MEŽA KATASTROFU IZPRATNE UN IZDZĪVOŠANA SAVVAĻĀ

MĀCĪBU MODULIS 16: Būtiskās dzīvības glābšanas prasmes meža katastrofu situācijās

Autors: Denizli İl Afet ve Acil Durum Müdürlüğü (AFAD)/ VETREADY projekta partnerība

Projekta numurs: 2024-1-ES01-KA220-VET-000257287

Co-funded by
the European Union

Finansēts ar Eiropas Savienības atbalstu. Izteiktie uzskati un viedokļi ir tikai autora(-u) atbildība un neatspoguļo Eiropas Savienības vai Servicio Español para la Internacionalización de la Educación (SEPIE) oficiālo nostāju. Ne Eiropas Savienība, ne finansējuma piešķirējinstanse nav atbildīga par šeit sniegto informāciju.

Mācībspēku atbalsta materiāla pārskats

- Šis izglītotāju atbalsta materiāls ir izstrādāts, lai papildinātu apmācību moduli „**Būtiskās dzīvības glābšanas prasmes meža katastrofu situācijās**”, sniedzot pielāgotas metodiskas un didaktiskas vadlīnijas, lai uzlabotu tā efektīvu īstenošanu.
- Tā mērķis ir palīdzēt izglītotājiem:
- izprast šī moduļa **konkrētos pedagoģiskos mērķus**
- piemērot **atbilstošas mācību stratēģijas un rīkus**, lai iesaistītu profesionālās izglītības un apmācības, profesionālās tālākizglītības un apmācības un diasporas izglītojamos
- **veicināt galvenās aktivitātes**, sekmēt pārdomas un atbalstīt zināšanu saglabāšanu
- pielāgot apmācību **dažādiem formātiem** (klātienēs, tiešsaistēs, jauktas) un dažādām apmācāmo vajadzībām
- *Piezīme: Šī moduļa apguve un tam pievienotā testa izpilde dod tiesības saņemt profesionālās kompetences pilnveides apliecinājumu.*

Šī mācību moduļa mācību saturs

- Mācību moduļa mērķis
- Mācību moduļa sasniedzamie rezultāti
- Ievads: Kas ir dzīvības glābšanas prasmes meža katastrofu situācijās?

Galvenie jēdzieni un terminoloģija

Tēmas svarīguma izpratne

Kāpēc šis mācību modulis ir svarīgs?

- Dabas katastrofu veidi meža katastrofu kontekstā
- Meža ugunsgrēki: cēloņi un profilakse
- Rīcības noteikumi ugunsgrēka laikā
- Apstājies un padomā
- Scenārija atbilde: izpratne un atbildība
- Navigācija: karte, kompass un GPS
- Navigācija ar dabiskām metodēm
- Scenārija atbilde: pareizie lēmumi glābj dzīvības
- Pagaidu patvertnes un patvertņu izveide
- Palīdzības signālu nodošanas metodes

- Palīdzības signālu sniegšanas metodes
 - Meža vides pirmās palīdzības komplekts
 - Meža vides pirmā palīdzība: specifiskas situācijas
 - Meža vides pirmā palīdzība: hipotermija un sastiepumi
 - Tehniskās / industriālās avārijas meža dzīvības glābšanas prasmju kontekstā
 - Industriālo objektu avārijas
 - Infrastruktūras bojājumi un vides piesārņojums
 - Dzīvības glābšanas prasmes meža katastrofu kontekstā
 - Bioloģiskās / veselības apdraudējumu katastrofas
 - Ar vektoriem pārnēsājamās slimības
 - Indīgi augi un sēnes
 - Saskarsme ar savvaļas dzīvniekiem un uzbrukumus
ledvesmojoša rīcība un labās prakses piemēri
 - Kopienas saliedētība un sadarbība: reāli pieredzes stāsti
- Padziļinātai izpētei

Ieteicamās mācību metodes un rīki

Mācību metode 1: Scenārijos balstīta mācīšanās un simulācija: Meža ugunsgrēks

- Šī scenārija mērķis ir ļaut dalībniekiem piedzīvot, kā ārkārtas situācijā pieņemt ātrus un efektīvus lēmumus, vadīt krīzes komunikāciju un koordinēt darbības grupā.
- Scenārijs: Ugunsgrēks kempingā
Jūs esat piecu cilvēku grupa, kas dodas kempingā mežā. Pēcpusdienā laiks ir ļoti vējains un sauss. Jūs pamanāt biezu dūmu slāni un vieglu deguma smaržu, kas nāk no vairākiem kilometriem attāluma. Jūsu rīcībā ir tikai veca, nolietota karte un kompass. Viena persona sāk panīkot un raudāt, kamēr citam ir hroniska astma. Jūs redzat, ka uguns tuvojas no rietumiem — tajā pašā virzienā, no kura pūš vējš.
- Praktiskie soļi: Dalībnieki tiek aicināti veikt turpmāk norādītās darbības secīgi.
- Situācijas novērtējums: Grupas cenšas noteikt uguns atrašanās vietu, vēja virzienu un iespējamās evakuācijas ceļus kartē. Vienlaikus tiek identificētas neatliekamās vajadzības, piemēram, astmas medikamentu atrašanās vieta, ņemot vērā panīkas un astmas situāciju grupā.
- Rīcības plāna izveide: Grupas apspriež drošāko evakuācijas maršrutu, pamatojoties uz pieejamo informāciju. Šajā posmā viņi kartē atzīmē iespējamās drošās zonas, piemēram, strautu gultnes, klinšainas vietas vai apdzīvotas teritorijas. Tiek nolemts pārvietoties ātri un izstrādāt plānu panīkas mazināšanai.
- Krīzes komunikācija: Grupas plāno, kā un kad sazināties ar tuvāko glābšanas dienestu (112). Tiek novērtēti tādi faktori kā mobilā signāla stiprums un tālruņa baterijas līmenis, kā arī iepriekš sagatavota informācija, kas būs nepieciešama (atrašanās vieta, uguns stāvoklis, informācija par cietušajiem u.tml.).
- Šis scenārijs palīdz dalībniekiem attīstīt kritisko domāšanu, problēmu risināšanas prasmes un komandas darbu.

Ieteicamās mācību metodes un rīki

Mācību metode 2: Lomu spēle

- **Lomu apraksti:**
- **Līderis:** Persona, kas atbild par grupu, spēj pieņemt ātrus lēmumus un uzturēt komandas morāli. Viņš veic ārkārtas zvanu un sniedz informāciju glābšanas dienestiem.
Meklēšanas un glābšanas komanda: Profesionāla komanda, kas dodas uz notikuma vietu, sazinās ar līderi un kurai nepieciešama precīza informācija.
Cietušais: Persona, kas paniko, ir ievainota vai cenšas saņemt palīdzību krīzes situācijā.
Grupas dalībnieki: Komandas locekļi, kuri izpilda līdera norādījumus, palīdz cietušajiem un kontrolē apkārtējo vidi.
- **Aktivitāte:**
Grupas dalībnieki dodas pārgājienā mežā, kad pēkšņi viņus pārsteidz vētra. Koks nogāžas un ievaino vienu no grupas dalībniekiem, kurš sāk panikot. Līderis novērtē situāciju, nomierina pārējos, un aktivizē ārkārtas rīcības plānu. Vadoties pēc līdera norādījumiem, grupas dalībnieki sniedz pirmo palīdzību cietušajam, atrod patvērumu un mēģina sazināties ar meklēšanas un glābšanas dienestu.
- **Rezultāts:**
Šīs aktivitātes laikā dalībnieki:
 - piedzīvos vadības un sekošanas prasmes krīzes situācijā;
 - pilnveidos komunikācijas, sadarbības un problēmu risināšanas prasmes;
 - apgūs, kā rīkoties un saglabāt mieru ārkārtas gadījumos.
- **Vieta:**
Vispiemērotākā vide šim scenārijam ir plaša mācību auditorija, sporta zāle vai āra teritorija. Lai bagātinātu lomu spēli, var izmantot mākslīgus koka zarus vai citus materiālus.

Ieteicamās mācību metodes un rīki

Mācību metode Nr. 3: Diskusija un ideju vētra

- **Kāpēc tā ir piemērota:**
Šī metode veicina izglītojamo kritiskās domāšanas prasmes, vienlaikus izceļot viņu radošumu un spēju radīt jaunus risinājumus. Klausoties un apspriežot dažādas idejas grupā, dalībnieki atklāj, ka vienam problēmas risinājumam var būt vairāki iespējamie varianti, nevis tikai viens pareizais. Tā ir būtiska prasme, īpaši krīzes situācijās, kad resursi ir ierobežoti.
- **Praktiskais piemērs: Izdzīvošanas plāna izstrāde**
Šī aktivitāte ļauj izglītojamajiem pielietot pamatprasmes izdzīvošanā un domāt radoši stresa apstākļos.
- **Aktivitātes soļi:**
Scenārija prezentēšana: Pasniedzējs sāk ar jautājumu, piemēram: “Ko jūs darītu, ja jūs apmaldītos mežā bez neatliekamās palīdzības komplekta vai jebkādas modernas aprīkojuma (tālrunis, GPS utt.)?”
Individuālā ideju vētra (5 minūtes): Dalībniekiem tiek lūgts 5 minūšu laikā pierakstīt visas idejas, kas nāk prātā. Šajā posmā nav “pareizu” vai “nepareizu” ideju — mērķis ir radīt pēc iespējas vairāk domu.
Grupu diskusija (10 minūtes): Dalībnieki tiek sadalīti mazās grupās. Visi dalās savās idejās, un grupa izvēlas labākās, sakārtojot tās pamatkategorijās: “Pajumte”, “Īdens”, “Ugunsurs”, “Signāli”.
Plāna prezentēšana: Katra grupa prezentē savu detalizēto izdzīvošanas plānu, skaidrojot izvēlēto risinājumu pamatojumu.
- **Ieteikumi pasniedzējam:**
Iedrošināt: Uzsvērt, ka katra ideja ir vērtīga un ka šķietami “absurdas” idejas var novest pie radošiem risinājumiem.
Vadīt laiku: Noteikt skaidrus laika ierobežojumus katram posmam, lai saglabātu aktivitātes dinamiku.
Kopsavilkums: Pēc visu grupu prezentācijām izcelt nozīmīgākās, praktiskākās un radošākās idejas vispārīgā kopsavilkumā. Tas palīdz nostiprināt apgūto.

Iesaistes veicināšanas padomi

- Praktiski ieteikumi, kā padarīt mācību moduli saistošu, iekļaujošu un emocionāli atbilstošu dažādām izglītojamo grupām.
- **Profesionālās izglītības izglītojamiem:** Fokusējieties uz praktisku pielietojumu un sasaistiet meža katastrofas ar iespējamajiem riskiem, ar kuriem viņi var saskarties savā profesionālajā darbībā.
- **Profesionālās tālākizglītības pieaugušajiem:** Ļaujiet dalībniekiem dalīties savā personīgajā pieredzē un veidojiet diskusijas, izmantojot reālas dzīves situācijas.
- **Diasporas izglītojamiem:** Izmantojiet vienkāršu un saprotamu valodu, vizuālus materiālus un ievērojiet kultūras dažādību, apspriežot ar katastrofām saistītas tēmas, lai nodrošinātu drošu mācību vidi.

Pielāgošanās stratēģijas

- **Klātienes mācības:**
Izglītojamie var praktiski apgūt prasmes, piemēram, pajumtes izveidi vai uguns iekuršanu. Šis formāts ļauj pasniedzējam sniegt tūlītēju atgriezenisko saiti un dod dalībniekiem iespēju praktiski strādāt ar reāliem instrumentiem un dabas materiāliem. Var izmantot arī izdrukātas scenāriju kartītes un dzīvas demonstrācijas.
- **Tiešsaistes mācības:**
Virtuālās grupu telpas var izmantot analīzei grupās. Ekrāna koplietošana un tādi rīki kā Google Slides var atbalstīt interaktīvus testus un video materiālus. Šajā formātā var izmantot arī digitālās tāfeles ideju vētrai un aptaujas, lai palielinātu dalībnieku iesaisti.
- **Kombinēti formāti:**
Teorētiskās nodarbības var apgūt tiešsaistē, bet praktiskā daļa tiek veikta klātienē dabas apstākļos. Šis hibrīda modelis ļauj izglītojamajiem apgūt pamatzināšanas savā tempā un nodrošina, ka klātienes laiks tiek izmantots praktisko iemaņu apguvei.

Šajā modulī apgūstamās galvenās ESCO prasmes

- **ESCO kods un apraksts**
- Šis mācību modulis ir tieši saistīts ar prasmju grupu “Dzīves prasmes un kompetences” T.6.2. kategorijā. Tas īpaši fokusējas uz apakšprasmi “Vides prasmju un kompetenču pielietošana”. Tās apraksts un tvērums ir šāds:
- **Apraksts:**
Šī prasme ietver spēju izvērtēt individuālās rīcības īstermiņa un ilgtermiņa ietekmi uz fizisko un sociālo vidi, kā arī pieņemt ilgtspējīgu darba un dzīvesveidu. Tā ietver arī individuālās un kolektīvās atbildības apzināšanos vietējās un globālās vides aizsardzībā un atjaunošanā, kā arī spēju iedvesmot citus.
- **Tvērums:**
Šīs prasmes un kompetences aptver dažādus darbības veidus un aktivitātes, kas ir būtiskas zaļākam darbam un dzīvesveidam.

Mācību sasniegumu vērtēšanas atbalsts – kā pārbaudīt mācību sasniegumus

- **Noslēguma uzdevums (“Exit Ticket”):**
Izglītojamie nodarbības noslēgumā pieraksta vienu galveno atziņu vai priekšstatu, kuru viņi ir pārvarējuši. Tas nekavējoties parāda, ko izglītojamie ir izpratuši un kas vēl būtu jāatkārto.
- **Ātra fakts–mīts pārbaude:**
Pasniedzējs piedāvā divus apgalvojumus (piemēram, “Sūnas vienmēr aug koku ziemeļu pusē”) un lūdz izglītojamajiem noteikt, vai tie ir *mīts* vai *fakts*, sniedzot pamatojumu. Šis uzdevums novērtē kritiskās analīzes un argumentācijas prasmes.

Papildus resursi

- **Dabas aizsardzība un izdzīvošanas paņēmieni dabā (ŞKMYO kursa piezīmes)**
<https://taslak.sdu.edu.tr/assets/uploads/sites/78/files/dogal-hayati-koruma-ve-dogada-hayatta-kalma-teknikleri-04042012.pdf>
- **AFAD resursu vietne** — satur datus, piemēram, video, infografikas, prezentācijas u.c. materiālus, ko izstrādājusi AFAD:
<https://www.afad.gov.tr/afete-hazir-turkiye>
- **10 būtiskākās izdzīvošanas prasmes savvaļā, kas jāzina ikvienam dabas mīlotājam**
<https://southeastwildernessmedicine.com/blog/10-essential-wilderness-survival-skills/>
- **Eiropas Meža ugunsgrēku informācijas sistēma (EFFIS)**
<https://forest-fire.emergency.copernicus.eu/>

Avoti

- <https://school-education.ec.europa.eu/en/discover/news/towards-more-inclusive-vet>
- European Skills, Competences, Qualifications and Occupations (ESCO)
https://esco.ec.europa.eu/en/classification/skill_main
- BE PREPARED FOR A WILDFIRE https://www.ready.gov/sites/default/files/2024-03/ready.gov_wildfire_hazard-info-sheet.pdf
- Ankara Üniversitesi eğitim yöntem ve teknikleri
https://acikders.ankara.edu.tr/pluginfile.php/112550/mod_resource/content/0/6%20E%C4%9Fitim%20y%C3%B6ntem%20ve%20teknikleri.pdf

PARTNERİBA

<https://ied.eu/>

<https://denizli.afad.gov.tr/>

<https://neotalentway.com/>

<https://www.eva93.lv/>

<https://ngo-nfe4y.com.ua/en>

<https://vonhope.is/>

**Lai vērtīga un iedvesmojoša mācīšanās ar VET-READY
3. nodaļu «MEŽA KATASTROFU IZPRATNE UN IZDZĪVOŠANA
SAVVAĻĀ»
un 16. mācību moduli «Būtiskās dzīvības glābšanas prasmes
meža katastrofu situācijās»!**

SEKO MUMS

<https://vetready.eu/>